

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht - Centrum; J. van Heteren, Slidrecht - Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kon-
trakt korting.

MEDITATIE

De vraag, waarmee de jongeling zijn pad zuiver zal houden (II)

„Waarmede zal de jongeling zijn pad
zuiver zal houden? Als hij dat houdt
naar Uw woord.”

(Psalm 119 :9)

2. Een vraag, die afdoende antwoord ontvangt. Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Dat is een klemmende vraag, zoals we de vorige maal gezien hebben. De verleidingen van -buiten-af en de zuigkracht der zonde van-binnen-uit zijn niet gering. Alles spant samen, om maar te bereiken, dat de mens, m.n. de jonge mens, zijn pad niet zuiver zal houden. En toch . . . , er is een antwoord op de vraag. De jongeling zal zijn pad dan zuiver houden — dan alleen, maar dan ook zeker —, wanneer hij dat houdt naar Uw woord, d.i. dus naar het Woord des Heeren. Dit antwoord is kort en krachtig, duidelijk en diep van zin. Het verwijst ons naar het Woord van God, dat voor ons (die vele eeuwen na de psalmdichter leven) uit Oud en Nieuw Testament bestaat. In dat Woord spreekt de eeuwige levende God tot ons. Daarin geeft Hij Zich zelf te kennen in Zijn heerlijkheid en majesteit, in Zijn genade en liefde. In dat Woord zegt de Heere: „Mijn zoon, Mijn dochter, geef Mij uw hart.” Dat Woord van God wil ons diep raken. Door de kracht van de Heilige Geest gebeurt dat ook. Hij bewerkt, dat dat Woord in een mensen-leven ingang vindt en daar zijn werking doet. Door dat Woord krijgen we kennis van God. We leren Hem kennen als heilig en onszelf als onheilig. We leren Hem kennen in Zijn onkreukbaar recht, als een God Die de zonde niet door de vingers ziet, maar krachtens Zijn gerechtigheid straffen moet. We krijgen Hem lief, ook in de deugd van Zijn gerechtigheid. We leren onder Zijn oordeel buigen als verdiend. Waar het Woord van God krachtig toegepast wordt door de werking van de Heilige Geest, daar krijgen we een levend besef van onze verlorenheid. Dit geldt ook jonge mensen, al is er wel onderscheid in „trap en mate”, waarin dit beleefd wordt. Wie van deze donkere basklanken niet horen wil, zie toe, dat hij zichzelf niet misleide!

Maar dat Woord maakt ons ook bekend met Gods eeuwige zondarsliefde. Het geeft ons door de bediening des Geestes een geheiligde kennis van de Heere Jezus, het Geschenk van de Vader. Wat is het dan gróót, wanneer onze harten voor de Zaligmaker opengaan, wanneer Hij ons noodzakelijk en lief wordt. Wat krijgt Zijn offerbloed voor ons dan rijke betekenis, en wat leren we achter dat offerbloed wegschillen, ook met de zonden van onze jeugd! Dan mag het, ook bij jonge mensen, zo spontaan in het hart leven: „Ja, U kiest mijn hart eeuwig tot zijn Koning.” (al zullen ze het soms makkelijker onder vier ogen met de Heere zeggen, dan tot anderen, want ze zijn bevreesd, dat die anderen dan „iets van hen denken zouden”).

Nu, ieder die dit hemels onderwijs ontvangt (en niemand is daar te jong voor!) wordt innig aan het Woord van God verbonden. Die zingt bij tijden met dezelfde psalmdichter: „Uw Woord

kan mij, ofschoon ik alles mis, door zijne smaak en hart en zinnen strelen.”

Wie zo aan de Heere en Zijn Woord verbonden is, mag de goede strijd aanbinden, want God is aan zijn zijde. Dan hebben we de Heere lief en we hebben Zijn Naam en Zijn dag lief, en we leren Hem vrijmoedig belijden. Met dat Woord als kompas zullen we ook in een wereld vol zedeloosheid eerbaar leven, zowel ongehuwd als gehuwd. Dan leeft in het hart van een jongen en van een meisje, die heus wel de natuurlijke verlangens kent, toch hetzelfde als bij Jozef, die in de grote verzoeking zei: „Zou ik zo groot kwaad doen en zondigen tegen God?” Dan zullen de jonge mensen er de strijd voor over hebben, om het mooie van hun leven niet te besmeuren, maar mooi te houden, in de kracht van de Heere. En die kracht Gods is groter dan de zuigkracht van de liederlijkheid van onze tijd. Als dat Woord ons tot gids is, jonge mensen, dan worden we ook niet afgetrokken door geestelijke verleidingen. Dan leren we onderkennen, wat naar het Woord van God is en wat niet. Dan leren we aan de dienst van God oprecht verbonden blijven. Net als bijv. Samuël. Die ontmoette in de tempel (!) veel verworping. De zonen van Eli leefden er als beesten. Maar de jonge Samuël mocht door Gods genade zijn pad zuiver houden, omdat hij het hield naar Gods Woord. Hij mocht de Heere oprecht dienen. Wie zijn pad naar het Woord van God houdt, wordt bewaard voor de strikken van ongerechtigheid en . . . van eigengerechtigheid. Er was eens een rijke jongeling, die tot de Heere Jezus kwam en zei: „Al die geboden heb ik, onderhouden van mijn jonkheid aan.” Maar een ding ontbrak hem! Stellig zag hij zichzelf als één der oprechten van gemoed, maar de Heiland oordeelde anders. Laten we niet in deze rijke jongeling ons beeld vinden. De tekst wil ons zeker niet aansporen tot een wettische godsdienst, waarbij we op onze uitwendige wetsbetrachting gaan bouwen. Verre van dien! Het gaat om de hartelijke band aan het Woord van God en aan de God van het Woord en waar die band mag funktioneren, daar leren we meer en meer afhankelijk worden en genade nodig krijgen. Dan gaan we niet jubelen, omdat we ons pad zo zuiver houden, maar dan klagen we veeleer, omdat we zoveel onzuiverheid gaan ontdekken. Dan vluchten we voortdurend tot die Fontein, Die geopend is tegen de zonde en de onreinheid. Dan zoeken wij de dagelijkse vernieuwing van ons leven bij de Heere, met de bede (eveneens uit deze Psalm): „Doe mij op 't pad van Uw geboden trêen, schraag op dat spoor mijn wankelende gangen, want daar strekt zich toch al mijn lust en liefde heen.”

Lezers, speciaal de jongeren onder u, reeds iets van dat leven met de Heere? Zo niet, kunt u er dan niet jaloers op worden? Vergeet niet, dat de Heere ons allemaal onder de verplichting stelt, om ons pad zuiver te houden, om het te houden naar Gods Woord. Dat is de dienstplicht, die God ook de jongeren oplegt. Dat is zijn eis. En het is tegelijk Zijn belofte. Hij zegt: „Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen.” De Heere kan niet klemmender, maar ook niet liefelijker tot u komen. Gelukkig is hij of zij, die op de knieën terecht komt en leert smeken om genade en ontferming en ook om een leven tot

VAN DE ADMINISTRATIE

Schreven wij in het vorige no. dat wij een volgende maal erop zouden terugkomen wat de betaling van de 9de jaargang betreft, welnu, bij het nazien van de reactie op de toegezonden herinneringskaarten bleek, dat nog ca. 100 abonnees niet hebben betaald. Spaar mij s.v.p. de moeite om kwitanties te zenden per P.T.T., wat U tevens f 2,— extra kosten bezorgt. Enkele weken geven wij alsnog gelegenheid om te gireren. Wij wachten of U ons ter wille zijt en bij voorbaat onze dank.

Een 5-tal nieuwe abonnees konden wij weer noteren, w.o. een 3-tal door bemiddeling van Ds. v. d. Ent. Ook mochten wij weer enkele giften ontvangen f 5,— via de kerkeraad van Groningen, f 25,— en f 10,— via Ds. G. Blom en aan overbetalingen nog f 29,— totaal f 69,— voor alles onze dank. Wie geeft ons eens een nieuwe abonnee op?

Ons blad blijven wij in Uw belangstelling steeds aanbevelen.

Adm. adres, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn.
Giro 70 43 50. v. d. L.

Gods eer. Doe dat maar, ook jij, jongere, want bij de Heere valt het zo eeuwig mee voor het verbroken hart, dat tot God schreit en om Hem verlegen is. Hij wast uw ongerechtigheid weg in het bloed van de Middelaar en Hij legt uw zwakke handen in Zijn sterke handen, opdat Hij u leidde in het spoor der Godsvrucht. Maar de onboetvaardigen, de verachters van Zijn genade, zullen uitgeworpen worden in buitenste duisternis. Laat het u (jou) niet gelden, maar zoek de Heere, terwijl Hij te vinden is.

Onze jonge mensen moeten — voorzover God hen bij het leven spaart — het leven in en de wereld door. Het zal vooral de ouderen wel eens beklemmen, als ze aan de jeugd denken, die ook haar pad door de wereld moet vinden. Want het is een wereld, die in het boze ligt en zich rijp maakt voor het oordeel. We schreven reeds, dat de wereld wel een kokende zee lijkt, die ons en onze kinderen tracht weg te slepen naar de eeuwige afgrond. Hoe komen we er doorheen? Alleen met het Woord van God in de hand en in het hart. Want dat Woord is als een kompas, dat ons heenwijst naar de haven van zalige behoudenis. Ieder die door dit kompas geleid wordt, zal de haven van zalige behoudenis zeker bereiken.

Intussen blijve het de bede van ons allen, dat de Heere krachtig met Zijn Geest in ons en in onze jongens en meisjes werkt, opdat we, bij aanvang en voortgang, ons pad mogen houden naar Gods Woord.

Schiedam.

W. van Sorge.

N.B. In de vorige meditatie zijn twee storende drukfouten geslopen. De derde alinea van de eerste kolom moet als volgt gelezen worden: „De dichter denkt ook aan de jonge mensen. Vandaar, dat hij de vraag stelt: „Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?” Voor zulk een vraag was zeker reden, ook onder het oude Israël.” enzovoort.

In de tweede kolom, de zesde regel van onderen, is het eerste woord niet: „spreek”, maar: „smeeke”.

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

13

De Galaten bleven onder de grote verantwoordelijkheid van het Evangelie staan dat door hen werd aangenomen, al werd de zuivere beleving

daarvan nog gemist doordat zij 't met de wet verwarden. Daarmee maakten zij het Evangelie wel krachteloos voor het geloof dat door de liefde werkt, maar zij verwierpen het nog niet geheel in ongelooft. Daarom konden zij toch nog door Paulus vanuit het Evangelie vermaand worden. Hij stelde hen dan ook met al de ernst voor het gericht van Gods alwetendheid. Want eenmaal in de grote dag des gericht zal de Heere op al deze zaken vragend terugkomen. De mens krijgt gelegenheid om zich te verantwoorden, al staat het vast dat hij op duizend vragen niet een antwoord zal hebben tot zijn verontschuldiging. De mens voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid en alwetendheid verstommen. En al staat het voor de apostel vast dat ze het niet zouden kunnen verdedigen dat ze tot die wettische godsdienst gekomen waren, toch gaf hij hen in hun belang daartoe de gelegenheid. Want Paulus wilde langs deze weg tot hen komen met ernstige vermaningen, opdat zij terug gebracht zouden mogen worden op het rechte spoor van het Evangelie.

De vraag: „Hebt gij zoveel tevergeefs geleden?” heeft een ernstige beschuldiging tot inhoud. Had Paulus gepredikt zoals de valse apostelen prediken, dan zouden zij bij het aannemen daarvan vervolgd en verdrukt zijn geworden. Wat wel het geval was, daar het Evangelie van Christus door hem gepredikt werd tot een ergernis van de Jood. En vandaar die haat en smaad, om de stem van het Evangelie weg te drukken. Maar dat is nu ten einde daar zij zich door de besnijdenis aan de wet hadden te verbinden. En vandaar de vraag: „Hebt gij zoveel tevergeefs geleden?” Een vraag waar Paulus, al is het dan ook zijdelings, zijn antwoord aan verbindt. Wanneer de Galaten in de wettische dienstbaarheid voortleven tot den einde toe, dan zal dat niet tevergeefs zijn. Het zou voor hem bij wijze van spreken „indien maar ook tevergeefs”, tot verlichting zijn. Maar uw lijden voor het Evangelie van Christus is een bewijs dat het door u werd aangenomen. En door dat daarna met een wettische godsdienst krachteloos te maken, zal het ene zowel als het andere bezocht worden met het vuur van Gods verolgenheid.

Achter het tweede gedeelte van de zin geldt het vraagteken, dat achter het eerste gedeelte staat, niet, als een bewijs dat dat gedeelte van de apostel niet in 't minst twijfelachtig is. Door niet in te gaan door het Evangelie van Christus, daar het als de weg der zaligheid gepredikt werd, zal men met vele slagen gestraft worden.

En nu komt de apostel tot deze vraag: „Die u dan de Geest verleent, en krachtig onder u werkt, doet Hij dat uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs?” Dat de Heilige Geest onder de Galaten geloofskracht kwam te werken staat vast. Dat is in het ontstaan van de gemeente duidelijk vastgelegd. Toen waren de valse apostelen nog niet aanwezig. En dat schrijft Paulus niet toe aan zijn werk, doch aan het volheerlijke werk van de Heilige Geest.

De Heilige Geest geeft door de prediking van het Evangelie denkracht. Het greep hen aan, het bracht een keerpunt in hun denken, willen en begeren. Toen begonnen zij over de wezenlijke aard der dingen na te denken. Het werd een denken vanuit Gods deugden en daden tot diepe verootmoediging voor Zijn aangezicht. Van ganser harte waren zij daarin bezig, daar hun harten er geheel door werden ingenomen.

De Heilige Geest gaf door het Evangelie de kracht van het geloof uit de liefde van Christus. Kracht om met de zonde te breken, en de afgoden vaarwel te zeggen, en zo de Heere als het hoogste goed van ganser harte te zoeken. Ook gaf de Heilige Geest de kracht van de waarachtige bekering in het bewenen van de zonde, en het aanvaarden van de straf der zonde. Ze ontvingen kracht om op de gekruiste Christus te zien, Die hen in Zijn borgtochtelijk lijden en sterven werd voorgesteld en aangeprezen, om Hem aan te nemen als geschenk van God in het binnenste des harten. Om zo met God verzoend te worden door Zijn voldoening aan het kruis, zodat hun hart zich mocht verheugen in de hope des eeuwige levens.

De Heilige Geest gaf kracht om het kruis der verdrukking van haat en smaad blijmoedig te dragen bij het zien op de Overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus Christus. En van daaruit waren de Galaten ijverig werkzaam tot uitbreiding van Gods Koninkrijk, want er werden tot roem van Gods genade veel gemeenten

gesticht in Galatië.

Maar ach, bij velen werd de kracht der volharding gemist, want ze zochten die niet in de kracht van de Heilige Geest, Die de Heere geschonken had onder de prediking van het Evangelie.

En wat mag daarvan toch wel de oorzaak geweest zijn? En inderdaad, daar mogen we wel naar vragen, want dat doet men zo maar niet. Gelijk als elders had men ook hier de Geest der aanneming tot kinderen ontvangen. Velen waren van kind van de zonde en van de Satan, kind des Heeren geworden. En daar er een deel was dat niet verder kwam dan tot de beschouwing van dat heil, werd de beleving der zaak er in gemist. En zulke mensen hebben aan dat denkbeeldige geluk genoeg. Ze komen niet tot het besef om dat te beleven in kinderlijke afhankelijkheid, want zij zijn in de grond van de zaak geen koningskinderen geworden, zodat zij ook geen behoeften hebben aan de beleving daarvan. En o wee, als men dan een hoog bekeerd mens wordt, een hemelburger in naam, die niet weet wat het is een hemelsgezind leven te beleven, zodat men vreemdeling wordt hier op aarde. Het moet wel verkeerd gaan, want zij zijn nog maar op zijn best niet meer dan kinderen des koninkrijks, die uitgeworpen zullen worden.

hoe godsdienstig zijoverigens ook zijn, is het zeer wel te begrijpen dat zij de vrijheid van het Evangelie niet kunnen verdragen, want de oprechtheid van het hart ontbreekt om geheel voor de Heere te mogen leven. Dezulken leven nog met al het goede dat zij vertoonden, uit de wortel van eigengerechtigheid. Zij moeten zich wel met een wettische godsdienst op de been houden, daar zij niet anders hebben.

Waren het dan alleen maar hypocrieten, die zich aan die wettische godsdienst verbonden door het bloed van hun besnijdenis? Daar zou ik zo maar geen ja op durven zeggen. Inderdaad, er kunnen best oprechten bij geweest zijn en misschien nog wel heel veel. Want al is Gods kind afgesneden van de wortel van eigengerechtigheid en ongerechtigheid bij de inlijving in Christus, dan nog leeft hun verdorven bestaan uit die oude stronk, die heel diep in het hart verborgen zit. En uit die onzalige fontein komt niet alleen de boosheid van ongerechtigheid op, doch ook de bitterheid van de eigengerechtigheid.

Galaten 3 : 3 - 4 en deel 5.

Ds. R. Kok

Naar de katechisatie

(161)

DE WET DES HEEREN

Het achtste gebod.

Wat is de Heere nederbuigend goed, dat Hij ondanks onze diepe val in het paradijs, ons leven nog sparen wil en onderhouden, ja, het in bescherming neemt tegenover al wat het leven bedreigt. Dat geldt zelfs ook van des mensen bezit.

's Heeren wet heft als 't ware haar hand beschermend op tegen de doorbreking van het zondekwaad en dat ten opzichte van de BEWARING, van de zuivere VOORTPLANTING van het leven als ook van het BEZIT en de NAAM van de naaste. Het achtste gebod betreft het bezit van de mens, d.w.z. hetgeen de Heere de mens als persoonlijk eigendom heeft gegeven in Zijn algemene goedheid. Daarover is de mens als rentmeester gesteld dit bezit op de juiste wijze te beheren.

God Zelf is de eigenlijke en soevereine BEZITTER. Hij heeft hemel en aarde en alles geschapen en Hij onderhoudt die met Zijn alomtegenwoordige en almachtige Hand! „De aarde is des Heeren, mitsgaders hare volheid.” Psalm 24 : 1. Zo heeft God ieder zijn „bescheiden deel” gegeven naar Zijn wijs bestel. Paulus belijdt in Fil. 4 : 11: „want ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben.” Hij wist „overvloed te hebben en gebrek te lijden.” Hij vermaant Timotheus: „maar als wij voedsel en deksel hebben, wij zullen daarmede vergenoegd zijn.” I Tim. 6 : 8.

Op de Areopagus betuigde hij: „alzo Hijzelf allen het leven en de adem en alle dingen geeft” en verder: „bescheiden hebbende de tijden te voeren verordend en de bepalingen van hunne woning.” Handel. 17 : 25 en 26. Dit alles heeft de Heere beschikt en toebedeeld door Zijn ALGEMENE GOEDHEID. Want de minste van Gods

weldaden en gaven heeft de mens verzondigd en verbeurd. We zijn dan ook maar slechte bezitters van 's Heeren goed, ja, doorbrengers van hetzelfde! We zijn aan de vloek der zonde onderworpen. „In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten.” Gen. 3 : 19. Naar recht had God heel het mensdom kunnen verdelgen. Maar Hij heeft nog uitstel en levensbestaan gegeven en aan ieder mens zijn bescheiden deel.

Of ieder van Gods schepselen dit erkent, is een andere zaak. Helaas komt de mens met hetgeen de Heere hem toebetrouwt Zijn Weldoener in het Aangezicht te slaan. Een zekere Proudon, de grondlegger van het anarchisme, heeft de stelling geponeerd: „eigendom is diefstal”. Dit standpunt houdt verband met het revolutionaire beginsel van „vrijheid, gelijkheid en broederschap.” Weg met het kapitalisme. Ieder mens heeft evenveel rechten. Bezit een ander meer, dan is dat in feite „diefstal”.

Dit beginselstandpunt gaat dus lijnrecht in tegen Gods bestel, tegen Zijn Woord, dat de Heere ieder zijn bescheiden deel heeft toegemeten. De Schrift spreekt van „armen” en „rijken” en dat Hij die beiden gemaakt heeft. De Heere Jezus zei eens tot Judas bij de zalving van Maria: „de armen hebt gij altijd met u.”

Agur bad: „voed mij met het brood mijns bescheiden deels.” Christus legde het gebed op de lippen Zijner discipelen: „Geef ons heden ons DAGELIJKS brood.” Wie dit in diep afhankelijkheidsbesef mag beleven, zal zich als een „rechtloze” voor God leren kennen en erkennen. Voor hem of haar zal dan ook de geringste gave „vrije gunst” zijn, zowel wat stoffelijke als geestelijke weldaden betreft.

Het zoëven genoemde revolutionaire beginsel ligt eigenlijk in ieders hart verscholen. We zijn zulke „rechthebbende” mensen. Daarom is VERNIEUWING van het hart noodzakelijk. Dan maakt de Heere een mens eerlijk, zoals we zien bij Zachaeus. Wat beleed hij 't spontaan: „Zie, de helft van mijn goederen, Heere, geef ik de armen en indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vierdubbel weder.”

Zulke eerlijk - gemaakte mensen krijgen ook een afkeer van en een haat tegen de zonde, dus ook een afkeer van een onrechtmatig tot zich nemen wat des anderen is en anderzijds wordt het zijn hartelijke begeerte en streven om op RECHTMATIGE wijze zijn bescheiden deel te verkrijgen. Dat is namelijk door getrouwe arbeid en door eerlijke koop, zoals we lezen van Abraham, toen hij het graf kocht van de zonen van Heth.

Men kan ook door „erfenis” en door „gaven” zijn bezit verkrijgen. Dat is ook dus in een rechtmatige weg.

Nu gaat het niet alleen over het „verkrijgen” van zijn bezit, maar ook om 't rechte gebruik ervan, namelijk om het niet enkel te besteden voor zichzelf, maar het ook tot nut voor zijn naaste aan te wenden. Onze Heidelbergse wijst hierop in Zondag 42. De vraag luidt: maar wat GEbiedt u God in dit gebod? Het antwoord is: „Dat ik mijns naasten nut, waar ik kan en mag, bevordere.”

Maar dit hopen we in een volgende les te bezien D.V. Dan hopen we nader in te gaan op wat God VERbiedt in het achtste gebod en wat Hij GEbiedt.

Naar de „geestelijke” zin der wet komt niemand onschuldig uit en is er verzoening nodig, door Hem, Die in Zijn omwandeling op aarde uitgemaakt werd voor een „vraat en wijnzuiper.” Doe de Heere 't ons strekken tot ware ontdekking. Dan zal de vertroosting niet achterwege blijven.

v. L.

DE PREDIKING VAN DE NADERE REFORMATIE

8.

Dr. Brienens komt tot het laatste hoofdstuk (VI) van zijn proefschrift: **Beoordeling en perspectief.** Dit hoofdstuk bestaat uit 2 onderdelen.

Het eerste is **beoordeling.**

In het eerste onderdeel — aldus Dr. Brienens — zal nu aangetoond worden, dat reeds anderen ten tijde van de Nadere Reformatie zelf en in onze tijd hun oordeel over de klassifikatiemethode en aard van de prediking der Nadere Reformatie gegeven hebben. We zullen zien, dat deze beoordeling varieert van afwijzing tot bewondering.

Het geheel ronden we af met een eigen oordeel

en standpunt. We vinden dit oordeel door allereerst een vergelijking te treffen tussen de prediking van de Reformatie, met name van J. Calvijn, en die van de Nadere Reformatie, bijzonder op het punt van het klassificeren en rubriceren van de preekhoorders. Vervolgens baseren we ons standpunt op het bijbels getuigenis ten aanzien van de prediking in de gemeente van Jezus Christus.

Dr. Brien en laat dan zien, dat uit de tijd van de laatste periode van de Nadere Reformatie het oordeel van J. van den Honert T. Hzn. afwijzend was. Deze noemt 10 bezwaren. Volgens Dr. Brien zijn alleen de laatste 2 van principiële aard: de klassifikatiemethode is onbijbels, ongereformeerd, iets nieuws én doet geen recht aan de totaliteit van de gemeente door haar op te splitsen in allerlei delen en groepen. De schrijver zegt hiervan: Vooral deze twee bezwaren moeten we zwaar laten wegen: is de klassifikatiemethode werkelijk onschriftuurlijk en gemeente-ondermijnd?

Hierna geeft Dr. Brien het oordeel van D. van der Keessel weer: Nog minder dan J. van den Honert wil D. van der Keessel weten van de zogenaamde onderscheidenlijke prediking. Hij legt er grote nadruk op, dat het de gemeente is, die in Gods huis samenkamt en dat deze gemeente in zijn geheel toegesproken moet worden. In de „zogenaaide Geestelijke Bediening”, dat is in het „gestaltelyk en bevindelyk” preken ziet Van Keessel „Enthusiastische, Quietistische en Separatistische wangevoelens en derzelver voorstellingen”. Daarom acht hij deze bediening „ergerlijk en gevaarlijk. Dr. Brien en geeft dan weer wat Van der Keessel als gevaren en bezwaren ziet en besluit dan met: In het algemeen moet gezegd worden, dat D. van der Keessel vooral bezwaren heeft ingebracht tegen de methode van het onderscheidenlijk preken. In de tweede plaats ziet hij separatistische tendenzen achter de klassifikatiemethode werken. Tenslotte acht hij de genoemde predikwijze ook in strijd met de Schrift en belijdenis. D. van der Keessel heeft naast de door J. van den Honert ingebrachte bezwaren vooral die gevoegd, welke betrekking hebben op het methodisch verantwoord zijn van het gebruik van de klassifikatiemethode in de prediking.

Uit het proefschrift blijkt, dat er in onze tijd tegenstanders en voorstanders zijn.

Van de tegenstanders noemt Dr. Brien: K. Dijk en D. van Dijk. Verder A. van der Meiden, W. Balke en C. Graafland.

Als voorstanders worden genoemd: T. Hoekstra en G. Wisse.

Hoekstra maakt volgens de schrijver 3 kanttekeningen of restricties: a. de onderscheiding tussen de hoorders moet niet telkens op dezelfde wijze, uit hetzelfde gezichtspunt en met dezelfde woorden worden gemaakt, b. in één preek komen natuurlijk slechts enkele toestanden van het geestelijk leven ter sprake, c. de praktische schrijvers uit de 17e en 18e eeuw analyseren over het algemeen te veel.

Van Wisse haalt Dr. Brien een en ander aan uit het bekende werkje „Uit het zieleleven”. O.a.: Maar tot deze en diergelijke onderwijzingen en voorlichtingen is noodig kennis, veel kennis, geestelijke kennis, naar de H. Schrift, van de ziel en haar leven, van de gangen des H. Geestes en het leven der genade. Want — zo gaat Dr. Brien verder — een nauwgezette uiteenzetting van de kenmerken des geloofs, van het onderscheid tussen schijn en wezen, tijdgeloof en zaligmakend geloof, ongeloof en kleingeloof enz. vraagt intense studie. Het is één van de aantrekkelijke en zielverkwikkende elementen in de werken van de „oude schrijvers”, dat zij zielontledend spreken en schrijven. De naam-, schijf- en vormchristen worden goed gekarakteriseerd met hun tekort, gemis en strijd; ook de naar God bekommerden worden duidelijk in hun eerste beginselen omschreven. De meeste der mensenkinderen, aldus G. Wisse, zijn vijanden van God en zijn dienst; weinigen zijn echte gelovigen, die welbewust verzekerd zijn van hun aandeel in Christus. Daartussenin bevinden zich zielen, die zich niet tot Gods volk durven rekenen en zich evenmin bij de wereld thuisvoelen. Dit alles moet resoneren in de prediking, wil ze de gemeente dienen naar het Woord.

Verder noemt Dr. Brien nog als voorstanders G. N. Impetr en A. A. van Ruler.

We krijgen nu een samenvatting in het proef-

schrift. Het slot daarvan nemen we hier over: Globaal kan gezegd, dat beide, voor- en tegenstanders, het er over eens zijn, dat de grote cesuur moet getrokken worden of in elk geval op de achtergrond van alle schriftuurlijke, gereformeerde prediking behoort te staan, omdat in Bijbel en belijdenis deze cesuur duidelijk wordt gesteld. De partijen gaan uiteen bij de vraag, of de mensen aan beide zijden van die cesuur verder moeten worden ingedeeld en ontleed. Zo ja, of dit moet gebeuren via een vaststaand schema, via een uitgebalanceerde klassifikatiemethode met de bijbehorende zielsontledingen en kenmerkenprediking?!

Zo komt Dr. Brien tot een eigen oordeel: Dit oordeel stellen we binnen een eigen kader met als criteria de Reformatie en de Heilige Schrift. Dat wil zeggen: we bezien de klassifikatiemethode binnen de vraagstelling of ze calvinistisch-reformatorisch en bijbels is. Hierbij vormt de Heilige Schrift onze laatste, dat is: onze primaire norm.

Eerst geeft hij dan een beoordeling vanuit de Reformatie en daarna vanuit de Heilige Schrift.

Ook daaraan moeten we de nodige aandacht besteden.

B.

Voor de jeugd

Gideon 31 (Richt. 6 : 33)

„Alle Midianieten nu en de Amalekieten en de kinderen van het oosten waren samenvergaderd, en zij trokken over en legerden zich in het dal Jizreëls”.

Beste jongelui!

Het is alweer een paar maanden geleden dat we iets van elkander hebben gehoord. Ons blad verschijnt nu steeds maar eens in de veertien dagen. Wel hebben we besloten om meerdere keren per jaar met een dikker nummer uit te komen. Maar daar zal de eindredakteur, Ds Blom jullie wel nader over

In het laatste nummer stond niets van ons. Door allerhande arbeid waren we niet in staat om onze veertiendaagse rubriek te volgen. De laatste keer dat we schreven was het een verkorte weergave van wat door ons gezegd is op de ontmoetingsdag te Zwolle. Dat was weer een mooie dag. Velen hebben genoten, het alleen maar uit oorzaak van het feit, dat we elkander weer in eensgeestesheid mochten ontmoeten. Natuurlijk kan niet een ieder de ontmoetingsdagen bezoeken. Allerhande oorzaken kunnen verhindering geven. Degenen die niet geweest zijn, hebben in het vorige nummer kunnen lezen wat er die dag zo ongeveer verhandeld is. Degenen die wel geweest zijn, hebben het nog eens over kunnen lezen. Je komt dan helemaal weer in de sfeer waarin we die dag verkeerd hebben.

Kortom, dat jullie iets van Gideon hebben vernomen is al zes weken geleden. De trouwe volger van deze stukken zal daarom benieuwd zijn, wat er nog meer van hem te vertellen is.

Bovenstaande tekst geeft het gevolg aan. Alles wat we te voren hebben beschreven is in zeer korte tijd gebeurd. Je kunt het je haast niet voorstellen, dat we dertig artikelen hebben geschreven over alles wat zich in 24 uur heeft afgespeeld. Dat houdt dus in dat er in korte tijd veel gebeuren kan. Dat was niet alleen in het leven van Gideon zo. Dat is in de gehele wereld zo. Dat is uiteindelijk met alle mensen zo. Ook met jonge mensen. Soms gaan er dagen, weken, maanden, ja zelfs jaren voorbij, waarin geen noemenswaardige dingen geschieden. Althans, zo komt het ons voor.

het natuurlijk elke dag een wonder is dat we nog mogen leven. We worden dagelijks door duizend wonderen omringd. Het geval is alleen dat we het niet zien. Je moet er, zoals dat heet, iedere keer weer bij bepaald worden. Als dat gebeurt, dan ga je het inderdaad zien, dat God veel bemoeienissen met de mensen houdt. Ook met jonge mensen. De Heere had Gideon, gewoon onder zijn werk opgezocht. Weten jullie daar ook van? Het is zo maar een vraag. Toch wel de moeite, dacht ik, om er aandacht aan te geven. En het zou zijn, als je antwoord bevestigend zou mogen luiden. Als dat ons overkomt, geschiedt het altijd door middel van des Heeren Woord en Geest. Daaruit leer je dan verstaan, Wie de Heere is. Gideon had ook een opdracht gekregen. Nu, die

krijgen wij dagelijks. Misschien vraagt iemand: Wat is dan die dagelijkse opdracht? Nu, die ligt echt wel in de lijn van de opdracht die Gideon kreeg. Namelijk: Strijden tegen de zonde! Gideon deed dat ook. Doen jullie dat ook? Gideon werd in zijn strijd door de Heere bekrachtigd. Nu is de Heere gelukkig nog Dezelfde. Als je door het geloof de strijd aan moegt binden tegen de duivel, de wereld en je eigen boze vlees, dan is het nog Israëls God, Die krachten geeft. Van Wien al het volk zijn sterkte heeft. Die daarom ook waardig is om geloofd en geprezen te worden. De gebeurtenissen volgen elkander snel op. We hebben vernomen, dat Gideon tarwe dorste bij de wijnpersbak. Het was dus in de oogsttijd. En dat was de tijd, dat de vijanden er een gewoonte van hadden gemaakt, om hun invallen in het land Israëls te doen, om dan met de geroofde oogst weer naar hun land terug te keren. Daarom staat er ook in vers 33: Alle Midianieten nu en de Amalekieten en de kinderen van het oosten (Arabieren) waren samenvergaderd. Dat gebeurde aan de oostzijde van de Jordaan, die dwars door het land Kanaän liep van het noorden naar het zuiden. Toen zij samenvergaderd waren, trokken zij gezamenlijk de Jordaan over. Daar moeten jullie geen kinderachtige voorstelling van maken. Want volgens Richt. 8 : 10 was het een leger van 135.000 man. Geen kleinigheid, en zeker niet voor die tijd. Het waren mannen, die het strijden en stropen gewend waren. Ze waren dus voor geen geruchtje vervaard. Het volk Israël, dat al jaren afgestroopt was, stond daar weerloos tegenover.

Nu kunnen we die vijanden, want dat waren het zonder meer, van verschillende kanten bezien. Want achter die jaarlijks terugkerende strijd ging meer schuil, dan je oppervlakkig geneigd zoudt zijn te denken. Het was maar niet zo maar een volkeren-oorlog, zoals er in de loop der eeuwen al zoveel gevoerd zijn. O zeker, ik weet wel, achter elke oorlog gaat iets schuil. Alle ellende en zo mag je een oorlog met zijn gevolgen toch wel noemen, vindt zijn oorzaak in de zonde. Doch we hebben bij het volk Israël met een apart volk te doen. Het was het volk dat God uitverkoren had uit alle andere volken. Het was het volk, waaruit de Messias zou geboren worden. De Messias, dat is de Heere Jezus, de Zaligmaker van zondaren. Die zou, als het Zaad der vrouw — zie Gen. 3 : 15 — de Slang — de duivel, de kop vermorzelen. Niemand wist dit zo goed als de duivel zelf. Want hij had het zelf uit des Heeren mond gehoord. En daarom wilde hij maar liever, dat zijn grote Tegenstander maar nooit geboren zou worden. Hij heeft daarom, de eeuwen door, vóór de komst van de Heere Jezus in het vlees, alles in het werk gesteld om dat volk, waaruit Hij geboren zou worden, maar van aarde te doen verdwijnen. Zodat achter dit machtige leger de Overste van de wereld, dat is de duivel, schuil ging. Op de achtergrond van deze mobilisatie, van het in beweging komen tegen het volk Israël, zien we dus de strijd van het slangenzaad tegen het vrouwenzaad. De strijd van het rijk der duisternis tegen het koninkrijk Gods.

Die strijd is er in feite nog. Want ook nu nog staat de wereld tegenover de kerk. De Satan heeft ook nu nog geen ander bedoelen, dan om de kerk van de aardbodem te verdelgen. Ik hoop dat jullie voor deze dingen oog zullen hebben, in de geweldige tijd waarin we leven. Ga aan al het gebeuren in deze wereld niet oppervlakkig voorbij. Maar probeer bij Geesteslicht, de dingen dieper te peilen. Als jullie de dingen zo mogen leren zien, dan kom je tot de konklusie, dat het „vijandelijke leger” oppermachtig is. Wel geoeftend ten oorlog. Want alle moderne hulpmiddelen staan de vijand ter beschikking. De kerk daarentegen is maar zwak. Zij kan geen sterke troepen in het geweer brengen. Althans, als het over getallen gaat, kan zij in geen enkel opzicht met de Gode-vijandige wereld zich meten.

Als de overwinning van de zijde van de kerk zou moeten komen, dan was het van meet af aan een verloren zaak. Doch gelukkig heeft de kerk een onoverwinnelijke Koning. We zullen daar in het vervolg wel meer van horen. Denk er nu vast maar over na. En vraag je dan tegelijkertijd af, of je wel aan de goede kant staat. Want het is mogelijk dat je uiterlijk tot de kerk behoort, terwijl je wezenlijk toch niet van de kerk bent. Je bent dan wel in de kerk, maar als een vijand van God en Zijn volk. Zo zijn er helaas heel veel. Elk kind van God leert zich in zijn bestaan zo kennen. Gelukkig dat men dan nog van een vij-

and een vriend kan worden. Dat is bij de mensen wel een onmogelijke zaak, maar hetgeen bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. Heb je dit al geleerd? Je bent gelukkig als je dit door genade leren mag.

Heeft de vijand geen ander doel dan om „het volk” te verdelgen, als drager van de belofte van de tekomen Zaligmaker, er zit ook nog een andere kant aan de zaak.

De Heere gebruikt de vijanden ook, om Zijn volk te tuchtigen. Want iedere keer weer verviel het volk Israël tot afgoderij. Deze zonde had (heeft) een taai bestaan. Daarom was het zo nodig als het volk de Heere verliet, dat de Heere de vijanden als een roede in Zijn hand gebruikte, om het volk weer op z'n plaats te brengen.

Ik schreef dat de zonde van afgoderij niet alleen een taai bestaan „had”, maar ook „heeft”. Dat wil zeggen: Het is nu nog zo. Want wat is afgoderij? Afgoderij is in de plaats van, of nevens God iets anders versieren of hebben waarop de mens zijn vertrouwen zet. En dan zijn er nog al wat afgoden. Ik hoop dat jullie daar ook weet van hebben. Want daar moet je ook achter komen. Gods slaande hand is dan nog nodig, om de Heere weer nodig te krijgen. Gelukkig als dit gebeuren mag. Want dan is het ook waar, ja dan wordt dit beleefd, dat alleen zalig hij is, die in dit leven, Jacobs God tot een hulpe heeft. Hij die door de nood gedreven, zich tot Hem om troost begeeft. Die zijn hoop in het hachelijkst

lot, Vestigt op de Heer' zijn God.

Ik gun jullie daar allemaal veel beleving van. Jullie aller vriend, Ds. H. C. v. d. Ent

DE ZONNEHUISKALENDER 1975

Al bijna 35 jaar versijnt nu de Zonnehuis kalender.

In plaats van bloemenfoto's zijn het nu ragfijne kleurentekeningen van de hand van de tekenares Marjolein Bastin.

Juweeltjes van platen, die je stuk voor stuk ingelijst aan de wand wilt hebben.

Afgezien van het schild, 6 kunstwerkjes, voor iedere twee maanden één. Bovendien een zeer bruikbare kalender, door het duidelijke en toch niet opdringerige kalendarium.

De prijs is f 4,50 per kalender. (f 3,- plus f 1,50 verzend- en administratiekosten).

Door aankoop steunt men de arbeid van de Vereniging „Het Zonnehuis”.

Bestellen door storting van f 4,50 op gironummer 46 661, t.n.v. de Vereniging Het Zonnehuis, Utrecht, onder vermelding „voor te zenden kalender 1975”.

Tevens werd ons het keurig verzorgde jaarverslag van de Zonnehuisen over 1973 toegestuurd. Tegen het einde van dit jaar beschikt men in de 6 huizen te Amstelveen, Beekbergen, Doorn, Vlaardingen, Zuidhorn en Zwolle over 1130 plaatsen voor lichamelijk zieken en gehandicapten.

B.

Het behaagde de Heere tot Zich te nemen in de volle verzekerdheid des geloofs, na een rijk gezegend leven, onze geliefde vader, behuwd-, groot- en overgrootvader

WIJBE DE VRIES

op de leeftijd van ruim 90 jaar, sinds 17 augustus 1957 weduwnaar van Jantje Kooistra.

Want wij weten, dat, zo ons aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. 2 Kor. 5:1.

Psalm 118:5

Jesaja 54:7-10

Damwoude: J. de Vries
G. de Vries - Bijlsma

Apeldoorn: P. Eleveld - de Vries
J. Eleveld

Broeksterwoude: Sij. v. d. Zwaag-de Vries
T. v. d. Zwaag

Dokkum: Tj. Monsma - de Vries
T. Monsma

Groningen: P. de Vries
G. de Vries - Beitsma

Damwoude: Joh. Dijk-de Vries
E. Dijk

Damwoude: H. de Vries
Tr. de Vries-Bakker

Klein- en
achterkleinkinderen

DAMWOUDE, 16 september 1974

De rouwdienst heeft plaats gehad vrijdag 20 september in de Chr. Geref. Kerk te Damwoude.

Voor bijbels, boeken en muziek

Is LINDENBERG uniek!

Grote voorraad
Snelle levering,
ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 11 16 07

Tegen praktisch iedere kwaal is kruid gewassen. Reeds meer dan 40 verschillende kruidenrecepten kunnen wij uit voorraad leveren.

Vermeld wel duidelijk waar de kruiden voor bestemd zijn!

Kuur voor een maand . . . f 9,50

(verzendskosten
inbegrepen)

Drogisterij

SIKKING

Barrevoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 31 28 82
Giro 19.06.09

VERENIGING „GISBERTUS VOETIUS”

Postbus 11 - 's Gravenpolder (Z.)

Geachte lezers,

Ons doel en streven is het uitgeven van goede Geref. lektuur. Zonder enig winstbejag zijn we begonnen met de heruitgave van de werken van Ralph en Ebenezer Erskine. Afleveringen van 32 - 40 pagina's. Steunt u ons door een bestelling of gift (girorekening 32 00 084, penningm. „Gisb. Voetius”, 's Gravenpolder).

Op ons program staat ook een uitgave van al de Nederl. Psalmberijmingen. Van één psalmvers vindt u wel 7 - 10 berijmingen.

Helpt u ons allen een handje?

Zullen we in een tijd van grote geestelijke oppervlaktigheid naast Gods Woord de geschriften der Erskines weer eens gaan lezen? Wijlen prof. H. Bavinck schreef in 1904 een voorwoord in deze werken. Hij meldde ons dat: Er is een belangrijk element in het werk der Erskines dat ons heden ten dage veelszins ontbreekt. De hedendaagse (1904!) lektuur mist de geestelijke zielskennis. Het is alsof we niet meer weten wat zonde en genade, wat schuld en vergoeding, wat wedergeboorte en bekering is.

Lezers, dit werd 70 jaar geleden geschreven. Zijn we erop vooruit gegaan? Hebt u interesse voor ons doel en streven? Vraag eens een proefnummer aan. Steun ons door een gift. Willen de kerkeraden ons niet vergeten? Dank u.

CHR. KLEUTERSCHOOL — Lindelaan 20A OPEUSDEN

Gevraagd aan de 4-klassige kleuterschool wegens huwelijk

EEN LEIDSTER

(vast of tijd.) - Liefst per 1 jan. 1975.

Sollicitaties graag z.s.p.m. aan de Hoofdleidster: Mej. M. van der Bijl, Ribesstraat 4, Opeusden, telefoon 08887 - 1550 (huis) of 1494 (school).

STUDENT, 18 JAAR ZOEKT KAMER

Amsterdam, omgeving centrum van dinsdag tot en met vrijdag - Telefoon 010 - 34 95 29.

Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

BELANGRIJK BOEKENNIEUWS NIEUWSTE UITGAVE

SAM. RUTHERFORD: Zegenpraal des geloofs, 27 pred. aan de hand van de geschiedenis van de Kananese vrouw; aan de ene kant de beproeving en de strijd, maar anderzijds ook de heerlijke overwinning en zegenpraal des geloofs behandelt.

Een boek dat zichzelf aanbeveelt, zoals ook zijn Goddienstige brieven welke nog beperkt leverbaar is. Van beide boeken kan terecht gezegd worden: **GOUDEN APPELEN IN ZILVEREN SCHALEN**; ook wat de uitvoering betreft, hieraan is ook de grootste zorg besteed. Het boekwerk bevat bijna 400 blz., gedrukt op helder wit papier en gebonden in een pracht Skivertex kunstleren band, met goudopdruk, duidelijke letter. Een boek Dat goud waard is, maar slechts f 32,50 bij voorintekening kost en na 1 oktober a.s. f 37,50. Verschijnt met enkele dagen D.V.

De Godsdienstige brieven, 615 bladzijden groot formaat 2 kolomsdruk f 52,50.

TH. HALYBURTON: Een Zedig onderzoek of in orde der natuur wedergeboorte of rechtvaardigmaking voorgaat; tevens bevat dit degelijke werk: Een onderzoek naar de natuur van Gods daad van rechtvaardigmaking; en twee preken ter gelegenheid van de dood van één zijner vrienden. Prijs slechts f 12,50.

JOHN WARBURTON: Brieven en levensbeschrijving van zijn zoon, bijzonder pracht boek, f 12,50

TH. HOOKER: Arme twijfelende Christen genaderd tot Christus; bijzonder leerzaam f 11,75.

TH. SHEPARD: Geestelijke bevindingen en overdenkingen; uit zijn levensdagboek f 12,90. Der Heiligen kleinood f 4,95.

DS. B. TOES: Genade op grond van recht, 8-tal pred. met verslag begrafenissen en foto f 18,90.

DS. J. BARTH: 7-tal pred. 126 blz., f 9,75; Boek Ruth 21 meditaties, 100 blz. f 13,50.

PL. KLEIN: Hoe kunnen de zonden van Gods volk gehecht worden aan de kroon der verdienste Christi f 4,95.

RIK VALKENBURG: S.G.P. - ers over brandpunten, 6-tal interviews f 13,90; Wedloop met de dood f 27,50.

VREUGDENHIL: Kinderbijbel 2 delen f 68,—, per deel f 35,—; Idem Kerkgeschiedenis 4 delen f 72,—, per deel f 18,50. Statenbijbels, driedelig nw. druk met de volledige kanttekeningen f 105,—; Ravensteinstatenbijbel (Herdruk 1657) met zwaarkoperbeslag en landkaarten f 790,—; Idem met prentenbijbel f 915,—; prentenbijbel los f 150,—; Flavius Josephus: Al de werken met prenten f 240,—; Joh. Ruth Dobschiner: Te mogen leven f 17,50; Groninger Pastorie in de storm f 17,50; Rik Valkenburg: Mens in haat uniform f 15,—; Tromius Concordantie f 53,50; Handboek voor de bijbelse geschiedenis door Stick-Waterink opnieuw bewerkt door P. Kuyt, 2 delen f 79,—.

Verder leveren wij U alle goede en verantwoorde boeken direct uit voorraad of direct bij verschijning per kerende post. Vandaag besteld, morgen per kerende post thuis bezorgd.

HET ADRES VOOR AL UW GOEDE BOEKEN

BOEKHANDEL-UITGEVERIJ G. KOOL, Veenendaal

POSTBUS 177 — TELEFOON 08385 — 13978 — GIRO 280.572
P.S. U kunt ook bij ons terecht voor inkoop, verkoop en inruil van 2e hands boeken, statenbijbel en bijbelverklaringen.